

Đ•ĐœĐ•Đ•Đ•Đϕ

Ń,Đ¾ ŃŃ,Đ¾ Đ½Đ,Ń°Đ½Đ,Ń° Ńf Đ¼ĐμĐ½Đμ
Ń°Đ° Ń•Đ°Đ¼ Ń•Đμ Đ,Đ³ŃĐĐ°Đ¾ Đ°Đ°Đ¾ Đ°Đ¾ Đ¼Đ°Đ»Đ,

Ń~ĐμĐ'Đ,Đ½Đ¾
Đ±Đ¾Đ»ĐμŃ•Ń, Đ½Đ,Ń~ĐμĐ'Đ½Ńf
Đ½Đ,Ń•Đ°Đ¼ Đ¿ŃĐĐμĐ»ĐμĐ¶Đ°Đ¾
Đ, ŃŃ,Đ¾ Ń•Đ°Đ¼ Đ»ĐμĐ¶Đ°Đ¾
Đ¿Đ¾Đ' Ń•ĐμĐ±Đμ Ń•Đ°Đ¼ Đ¶ĐμĐ½Đμ
Đ¼ĐμŃ,Đ°Đ¾
Đ°Đ° Đ¼Đμ Đ½Đμ Đ¶ŃfŃ™Đ° Đ¿Đ°Đ¿ĐμŃĐŃ~Đμ Ń•Đ½Đ¾Đ²Đ°

Đ°Đ°Đ¾ Đ¼Đμ Đ¿ŃfŃ•Ń,Đ,Ń°

Đ½Đ° Đ•Đ°Đ'ŃfŃ°Đ½Đ, Đ°Đ°Đ½
Ń•Đ²ĐμŃ»Ńf Ń,Đ, Đ¿Đ°Đ»Đ,Đ¼
Ń•Đ,Đ³ŃfŃĐĐ½Đ¾

Đ° Đ, Đ½Đμ Đ¼Đ¾ŃĐĐ°Ń°

Đ'ĐμŃ†Đ¾Đ¼ Ń•Đ°Đ¼ Đ•ĐμĐ¼Ń™Ńf Đ'ĐμŃ†Đ,Đ¾
Đ, Đ°Đ°Đ' Đ³Đ¾Đ' Đ¼Đ, Ń•Đμ Ń...Ń,ĐμĐ»Đ¾
ŃĐĐ°Đ°Đ,Ń~Đ¾Đ¼ Ń•Đ°Đ¼ Đ²Đ¾Ń»Đ½Đ¾Đ¼
ĐœĐμŃ•ĐμŃ† Đ¼Đ,ŃĐĐ,Ń•Đ°Đ¾

Đ° Đ¾Đ½Ńf Đ¿ĐμŃ•Đ¼Ńf
ŃŃ,Đ¾ Ń•Đ°Đ¼ Ń•Đ¼Đ,Ń•Đ»Đ,Đ¾
Đ, Đ½Đ,Ń~Đμ Đ±Đ,Ń,Đ½Đ¾
Đ°Đ°Đ°Đ¾ Ń»Đμ Ń•Đμ Đ•Đ°Đ²ŃĐŃ°Đ,Ń,Đ,

Đ¿ŃĐĐ²Đ,Đ¼ Ń•Đ°Đ¼ Ń~Đμ ŃĐĐ°Đ'Đ½Đ,Ń†Đ,Đ¼Đ°
ŃĐĐ°Đ•Đ'Đ°Đ½Đ,Đ¾
Đ, Đ¿ĐμŃ†Đ°Ń,Đ½Đ,Đ¼ Đ²Đ¾Ń•Đ°Đ¾Đ¼
Đ½Đ,Đ. ĐœĐ¾ŃĐĐ°Đ²Ńf
Đ¿ŃfŃ•Ń,Đ,Đ¾

Đ¼Đ¾ŃĐĐμĐ¼ Ń•Đμ Đ'Đ¾Đ»Đ,Đ²Đ°Đ»Đ°
Đ'Đ¾Đ»Đ,Đ²Đ°Đ»Đ°
Đ¿Đ° Ń•Đμ Ń•Đ²ĐμŃ,Đ¾Đ¼ Đ¿ŃĐĐ¾Ń•ŃfĐ»Đ°

Đ~ Ń•Đ°Đ'
ĐœĐ¾ŃĐĐ°Đ²Đ°
Đ¼Đ¾Ń~Đ¾Đ¼ Đ¿ĐμŃ•Đ¼Đ¾Đ¼
Đ'Đ°Đ»ĐμĐ°Ńf Đ½ĐμĐ°Ńf Đ¾Đ±Đ°Đ»Ńf Đ¿Đ»Đ°Đ²Đ,

Ńf ŃšĐ¾Ń~ Ń~Đμ Ń•Đ²Đμ Đ¾Đ²Đ¾
Đ, Ń~Đ¾Ń° Ń,Đ, Đ,Đ¼Đ° Ń,Ńf
Đ, Đ³ŃĐĐ°Đ'Đ¾Đ²Đ°
Đ, Đ¿ŃĐĐ¾Đ¿Đ»Đ°Đ½Đ°Đ°Đ°
Đ, ŃŃfĐ¾Đ¾Đ²Đ° ŃŃfĐ¾Đ¾Đ²Đ,Ń,Đ,Ń...
Đ, Đ,Đ¼ĐμĐ½Đ¾Đ¼ Ń•Đ²Đ°Đ°Đ,Đ¼
Ń•Đ²Đ°Đ°Ńf Ń•Đ°Đ¼ Ń™ŃfĐ±Đ°Đ² Đ¿Đ¾Đ•Đ²Đ°Đ¾
Đ°Đ° Ń•Đμ ĐœĐ¾ŃĐĐ°Đ²Đ° Ń...Đ²Đ°Đ»Đ,

ŃŃ,Đ¾ Đ¾Đ½Đ° Đ½Đ,Ń~Đμ
Ń°Đ° Ń•Đ°Đ¼
Ńf ŃšŃf Đ'Đ¾Đ²ŃfĐ°Đ¾

Đ, Ń,ĐμĐ±Đμ
ŃŃ,Đ¾ Đ½Đμ Đ•Đ½Đ°Ń°
Đ, Đ¼ĐμĐ½Đμ ŃŃ,Đ¾ Đ•Đ½Đ°Đ¼

Đ'Đ¾Đ±ŃĐĐ¾ Ń~Đμ Đ'Đ° 'Đ¾Ń»Đμ Đ'Đ° Đ½Đ°Ń• Đ¿ŃĐĐ,Đ¼Đ, Đ¾Đ²Đ°Đ°Đ²Đμ

Đ° Ń,Đ, Ń,Đ¾ Ń°Ń,Đ¾ Đ½Đ,Ń°Đ°Đ½Đ,Ń°
Ńf Đ¼ĐμĐ½Đμ
Ń°Đ° Ń°Đ°Đ¼ Ń°Đμ Đ,Đ¾Ń€Đ°Đ¾ Đ°Đ¾ Đ¼Đ°Đ»Đ,
Ń°Đ° ĐœĐ¾Ń€Đ°Đ²Đ¾Đ¼

ĐjĐžĐ°Ń°Đ¾Ń°Đμ Đ-. ĐœĐ,Đ»Đ¾Đ²Đ°Đ½Đ¾Đ²Đ,Ń°

Đ°Đ°ĐjĐœĐ°Đ°Đ°Đ° Đ°Đ Đš

Đ±Ń€Đ°Đ°Đ°Đ¼ Ń†ĐμĐ»Đ¾
Đ°Đ° Đ°Đ°Ń°Đ°Đ°Đ¼ Ń...Đ»Đ°Đ°
ĐžĐ¾Đ° ŃšĐ,Đ¼ Đ¼Đ»Đ°Đ°Đ°
Đ°Đ° ĐžŃ€Đ,Đ»ĐμĐ¾Đ½ĐμŃ° Đ¾Đ¾Đ»Đ°
Đ°Đ° Đ¾Đ°Đ¾Đ°Đ¾Đ°
Ń°Đ° Đ½Đ°Ń°Đ¼ĐμŃ°Đ,Đ¼ Đ±Ń€Đ°

Ń,Đ¾ Đ¶Đ,Đ²Đ¾Ń, Đ½Đ,Ń°Đμ
Đ²ĐμŃ° Ń,Đ²Đ¾Ń°Đμ Ń,ĐμĐ»Đ¾
Đ¼Đ°Đ»ĐμĐ½Đ¾ Đ, Ń°Ń,Đ¾ Đ°Đ½Đ¾
Ńf Đ¼Ń€Đ°Đ°Ńf Đ°Ń€Ń...Ń,Đ°Ń°
ĐžŃ€ĐμĐ°Ń°Ń,Đ°Đ²Đ°
Đ, Đ²Đ,Ń€

ĐžĐ¾Đ½Đ¾Ń€Đ½Đ, Ń†Đ¾Đ¼ Đ°Đ°Đ° Đ,Đ°Đ²Đ,Ń€ĐμĐ¼
Ńf Đ¼Đ,Ń€Đ,Ń°Ńf Ń†Đ²ĐμŃ°Đ°
Đ»Đ,Đ²Đ°Đ°Ń°Đ°Đ¼ Đ¼ĐμĐ°Đ¾Đ¼
Ń°Đ»Đ°Đ°Đ,Ń°Ńf Ń,Đ, Ń°ŃfŃ,Ń€Đ°
Đ°Đ° Đ¼Đ, Đ±ŃfĐ°ĐμŃ° Ń°ŃfĐ½Ń†Đμ
Đ, Đ¾Ń†Đ,ŃšĐ, Đ²Đ,Đ°

ĐjĐžĐ°Ń°Đ¾Ń°Đμ Đ-. ĐœĐ,Đ»Đ¾Đ²Đ°Đ½Đ¾Đ²Đ,Ń°

Milomir Bata CvetkoviÄ†

Milanka MilosavljeviÄ†-MilosavljeviÄ† (prva sa desna)

Miodrag MiÄ†a JakÄ†iÄ† (prvi sa desna)

U publici je bilo najviÄ†je pripadnica lepÄ†jeg pola koje vole Spasojevu poeziju

MASNI TI BRKOVI

Kad niÄ•ija zvezda,
do zore
dogoreti neÄ†e moÄ†i,
u kom smo mi,
onda,
ovo delu noÄ†i,
te se jasno vidi,
a zora sigurno nije.

More,
da li su ono
na drumovima Turci,
il su to naÄ•ji ajduci,
Ä•ito postaÄ•je
gori no Turci.
Il su jataci,
oduvek bili
samo pileÄ†i bataci.

Vala dugo Turaka,
po drumovima
i nije bilo.
Silo,
masni ti brkovi,
te se sijaÄ•j
i uz sveÄ†u
i uz mesec
i uz zvezdu danicu.

Eh,
lako je meni,
kad uvek izaberem
silu,
na videlu.

(C) Spasoje Ä½. MilovanoviÄ†

JA, SPASOJE, KROZ EVOLUCIJU
iliti
JAO, SPASOJE, CRNI SPASOJE

Mogao sam ja,
da budem mrav,
recimo,
pa da se budim rano,
i ceo dan neÄ•ito da radim,
recimo,
njivu da sadim.

Ali doÄ•e ptica,
Ä•ito zna da leti,
sa pogledom oÄ•i trim,
a kljunom joÄ•i gorim,
recimo.
KakoÄ• sa njomda se borim,

gde tako jak Ātit da naĀ'em,
kakav maĀ• da izmislim,
koplje visoko,
recimo.
Nisu viĀje ni ptice glupe,
da se straĀjila plaĀje,
recimo.

Ni Ā•vrĀ•ak viĀje nisam,
ako sam nekad mogao
i to da budem,
recimo.
Prsti mi utruli,
stomak se slepio,
sluh oslabio,
a i ne vidim viĀje baĀj najbolje,
recimo.

Pa Ājta sam onda,
recimo?

Da sam mogao,
da budem Ā•ovek,
morao bih prvo,
da budem majmun.
Kako da budem majmun,
u ogledalu da se gledam,
deca da mi se smeju,
recimo.

Ā ta sam onda,
kad u bajci nisam,
a majmun neĀtu da budem
i u boga baĀj ne verujem,
a revolucije me pojele?

Ā ta sam onda,
brate roĀ'eni,
brate Srbije,
ako umeĀj i znaĀj
kaĀ¾i mi,
recimo.

(C) Spasoje Ā½. MilovanoviĀt

TAKO IDE TA IGRA

Bila je senka proleĀta
Bila je proleĀtna senka

Senka je bila proleĀĀte

Tako ide ta igra
U kojoj bi da uĀ•estvujeĀi

Ti ljubomorni
A na ĀiĀta li si
to ljubomorani

Ā ta hoĀĀteĀi
KaĀ¾i

Ko Āte me zagrejati
Ko me joĀi voli
Dajte vrele Āiake
Dajte uĀ¾arene poglede

HoĀĀteĀi fakir da budeĀi
Iguman
SektaĀi
HoĀĀteĀi u revoluciju
Ratove silne da vodiĀi

Ti si ko stvoren za evoluciju

Mirno da sanjaĀi
Bila je senka proleĀĀta
Bila je proleĀĀna senka
Senka je bila proleĀĀte

Tako ide ta igra
Kad ostane senka
I ne znaĀi
Da li je bilo proleĀĀte
Ili je to tek igra senke

Hajde iz poĀ•etka
Ako je bilo proleĀĀte
I bilo koji dan u aprilu

Recimo dvanaesti

Bila je i senka

Ali ĀiĀta ako je bila noĀĀt
Tek ponoĀĀt proĀiĀla
Dvadeset i prvi je vek
Postoje sijalice
Baklje
SveĀĀte
Mesec
Postoji zvezda Danica

HoĀĀteĀi da kaĀ¾eĀi
Iz veka u vek

Dobro
RaĀ•uni moraju da se svedu

Bilo je proleĀĀte
Bila je senka

Ā ta ovog proleĀĀta
Na primer 2007 godina posle

Da li Äte se
i ovog proleÄta pojaviti senka
Ili ÄteÄi spavati svoj zimski san

Mumlaj
Medvedu
Na vaÄjar Ätu ja tebe
Za dokone da skaÄeÄi
Hop hop hop
Igraj okreÄti se trupkaj
Razjari se
Zaurtaj
HoÄteÄi da ti priÄijem senku

Nisi ti Petar Pan
ZaboravljaÄi
Hajde reci
Ko je oteo indijansku princezu

KaÄ¾i neÄito
Sve Äito si rekao
Ponovo
Ponovo
Ponovo
Ponovo

Neko Ätete Äuti
NoÄt je
TiÄina
ProleÄte

Ä ta misliÄi
kako miriÄje senka

Na beton
Na zemlju
Na naftu
Tako bi trebalo
Ne umeÄi ni da miriÄjeÄi

Na proleÄte
Ako znaÄi kako miriÄje
PomeÄaj cveÄte
Napravi ikebanu
Udahni punim pluÄtima
I
U najdublji okean zaroni

Ovo je podvodni svet
Potonuli kontinent
Ovo je gusarsko blago
Treba ti vazduh

Ha
Äita sad oseÄtaÄi
Nigde nikoga
Neki ogroman talas
Vetar
I boca ona Äito nema kome

Neka bude sunce
Neka bude zemlja
I ti na njoj

Opet senka

ÄEija je ako nije tvoja
od zveri neke
od rajskog drveta
odsaj mora

Ispusti vazduh
Udahni
Kao da je proleÄtë
Dan u aprilu
Recimo dvanaesti

Tako je zapisano
Bila je senka proleÄta
Bila je proleÄtina senka
Senka je bila proleÄte

Tako ide ta igra

(C) Spasoje Ä½. MilovanoviÄt

RECENZIJE

Gordana VlahoviÄt

O LJUBAVI, I PONEÄEEMU JOÄ
(kao lako i lagano)

Spasoje Ä½. MilovanoviÄt, dramaturg, reditelj, teatrolog i pesnik, i joÄi poneÄito, sloÄio je u svoju prvu knjigu pesama imenom SENKA LJUBAVI i pesme poneke svoje pesniÄke radove, podelivÄi ih na Äetiri poetska kruga, iliti ciklusa. Da se moÄe oÄektivati sasvim nekonvencionalna tvorevina, paÄljjivom ÄitaÄu jasno je i pre no Äito stih zabruji. Da se, naime, uo vreme nastanka pesama, oznaeno ispod naslova (1971 - 2010). Autor je roÄen 1971. ZnaÄi, roÄenjem je zapevao ili proplakao Äito se u stihovima Äesto preplete i teÄjko deli. Kratkim motom kojim citira Äivorada MilovanoviÄta, svoga oca, usmerava se ka Äovekovom tragu. Svoje proloÄjko obraÄtanje jednom pesmom oznaio je ironiÄnim predloÄkom: Umesto metodoloÄkog uvoda. Nazivi ciklusa kojima prati ÄoveÄiji trag pre njega zacrtan, te i sopstveni ostavlja za druge, odstupaju od uobiÄajenih. Pesnik (ili kako knjiÄevni kritiÄari, teoretiÄari i profesori vole da kaÄu - lirski subjekat) oÄito kor svoja znanja iz dramaturgije i teatrologije, pomalo prkosno, Äjeretski se poigravajuÄti kliÄeima, te Äetiri poetska ciklusa glase: SENKA LJUBAVI u socio-kulturoloÄkim okolnostima, SENKA LJUBAVI u sopstvenom kontekstu, O poetici SENKE LJUBAVI i Umesto zakljuÄka. Tematski se ciklusi ne zatvaraju veÄt se prelivaju i proÄiruju uvoÄenjem novih motiva i asocijativnim povezivanjem.

Naoko lagodno, naoko kao usput, pa podsmeÄljivo, lascivno na momente, nekog da naseje, nekog da malo lacne, da moÄda koga zatekne raspusnim izrazom. Ispod tog lako - lagano ima oprost, i pomalo zgaÄenosti na oveÄitale laÄi i prenemaganja, na svet bez prave ljubavi. Pesme erotske nisu samo to; ni psovaÄki stihovi nisu psovanja radi samo, radi strujnog udara na ustajalim knjiÄevnim veÄerima. Iza tog pravog sloja komotnosti kao da tamni podzemni koren puÄta zmijastu travku zlaticu koja se pijaviÄno prikaÄinje za fineÄ biljÄice deteline sa Äetiri lista. Upreda se i steÄe, i razastire tamnina neuspeha, opÄita kakofonija âžmemljive zemljeâœ. NiÄta na ovom svetu nije lako, i nikome: ni mravu, ni cvrÄku, a Äoveku koji nije siguran gledali âžmajmun sebe u zrcaloâœ.

U nekoliko mahova pesnik (lirski subjekat, da) dotiÄe temu traganja za identitetom (ko si, Äita si, zaÄito si). U pesnika je stalno prisutno dvojstvo. Iskustvenim poimanjem dolazi do sumnje u spas i na nebu, i na zemlji, uz eksplicitnu misao da su revolucije davno pojele sopstvenu decu, te i onaj grÄ u reÄima âžcrni Spasojeâœ jeste razumljiv i blizak. Druga strana Spasoja, pesnika, potiskuje ono crno (jer i crno moÄe crnje biti), te ispliva dionizijsko slavljenje Äivota: Äeli da zagradi belinu, i smeh, i Äenu, i polja, i ÄaÄju punu kapljice.

U drugom ciklusu SENKA LJUBAVI u sopstvenom kontekstu na mah prevari Äitaoca. UÄini se da je omekÄjao, da je ljubavlju opitomljen, a onda zapeva duhovitu Ajde da se kockamo, te erotsku DomaÄinsku, pa malo ÄenluÄeÄti sa veÄnim temama demistifikuje vekovnu muÄjko-Äensku priÄu. Kao na klackalici, svoj nemarno-Äonglerski iskaz prevodi u meditativnu strukturu, i u treÄem ciklusu, i do kraja. Ne moÄe da se ne podsmehe otuÄenju u svopÄtoj pomami vizuelno-akustiÄkih tehniÄkih teoretisanja, i umreÄavajuÄti kao u paukovu mreÄu zavisnika; nema ni ljubavnika, ni pravih saigraÄa nevinim druÄbenim Äarima igre udvoje. No, nije baÄi sve za podsmech, ni za Äonglersko poigravanje. Bude i finog Äulnog doÄivljaja posle Äega se ozari sunce u oÄnom vidu. Izda se uokvireni neÄnik iza raspusnih reÄi i naturalistiÄkih slika. Ako osmech voljene dobrodoÄlica dana, ipak Äte lirski subjekat naÄti naÄin (i nauÄiti) kako se osvaja Äeljena. Äensko je pronicljivije no Äito muÄjkarac misli. OsetiÄte se Äena koja je âžpotamanâœ, a onda, neka Njega, (ili - Ga) i ubije âžvisok

Nije Āteta! Zna da razodene preljubu na Āin, na delo, bez sentimentalno patetiĀnih ukrasa, da se podsmehne praĀitanju kao moralnoj vrednosti. Po zavrĀjenoj preljubi i zadovoljenih Āula stihuje se

... ja Ātu da te otmem
a taj tvoj
posle moĀ¾e da izigrava
banoviĀt strahinju
baĀi ako hoĀte
Ā Ā Ā (Hajde da sluĀjamo kiĀu)

Uticao pozoriĀnog Āivota kod izbora teme na moĀ¾e se zaobiĀti, niti autor to Āeli. Asocijativne veze sa pozoriĀnom literaturom neizbeĀno je, te Āitalac sreĀte i Otela, i dotiĀe Troju, i antiĀku GrĀku, i upozna je glavne glumce i sujetne glumice

U osnovi svega je ipak Āudnja za ljubavlju (Mogao bih, Priznajem, Da nema neba ...), o Āemu god pevao i Āime god se Āovek branio. Na stranu skrivanje u (povremeno) bahata kvaziravnoduĀnost koja se paĀljivim Āitanjem i Āini kao zastor, odbrana; doduĀe Āesto duhovito ironiĀno, sa igrom reĀi i inverzijama, na momente razgaljuĀta, za estradno kazivanje sjajna. A duĀja pesnikova? DuĀje ionako niko nije proĀitao do kraja. I kad pesnik Āzrasprodaje snove, u sveopĀtoj rasprodaji, nije se loĀje doĀepati kojeg slova, reĀi, pesme. ZaĀto?

... da se izraziĀi
da se zapamtiĀi
da preĀiviĀi
Ā Ā Ā (Rasprodajem snove)

Da se pesmom spaseĀi.

Umesto zakljuĀka upravo autor priznaje ono Āto od poĀetka sluti. Senka njegove ljubavi je neizbeĀna pratilja, kolikogod neuhvatljiva i promenljiva bila, u izmicanju. OslobaĀanja od nje nema. Treba shvatiti kao finu poĀalicu naslov poslednje pesme u knjizi. Spasoje Ā½. MilovanoviĀt ima vremena. Nema vremena za sitna rasipanja snage, za usputne slabosti, za patetiĀna uteĀjna samosagorevanja. Ima vremena za prednosti koje izdvaja. Prednost daje Āivotu, u snazi, u moĀti sebesvesnog, u ljubavi Āivoj.

Spasoje Ā½. MilovanoviĀt ume da se poigra i narodnim iskazima (poslovica, kletva, zaklinjanje) i da ih uklopi u svoj urbani, sveĀi, pomalo divlji, pomalo neĀni poetski iskaz. DuĀina stihova varira; preovlaĀujuĀte je kratak, ritam je ubrzan kao i proletanje zbivanja u naĀem zahuktalom dobu. Poezija Spasoje Ā½. MilovanoviĀta Āita se (bez dosade), reperi mogu na svoj naĀin kazivati, a najbolja kombinacija jeste da se autor odsluĀja i odgleda dok stihove kazuje. Ako bude prilike, ne bi je trebalo propustiti. (Prilike se ne Āekaju, one se stvaraju.) Imala sam zadovoljstvo da autora sluĀjam.

Gordana VlahoviĀt

Jelena ProtiĀ-PetronijeviĀt

IGRA SENKI

Ako bi prva knjiga poezije Spasoja Ā½. MilovanoviĀta mogla da stane u jednu reĀ, onda bi ta reĀ bila - igra. A Āta sve moĀ¾e biti igra, o tome bi se moglo razmiĀljati, pre svega o tome da je igra vaĀna odrednica umetnosti.

Ima u knjizi SENKA LjUBAVI potrebe za igrom, iako je ljubav podloga, osnovna boja, senka senke, senka pozoriĀta, senka neba i ko zna Āega sve joĀi. I kad pesnik, na trenutak primeti: ako se od sutra viĀje ne budu pisale/ljubavne pesme/onda to niko neĀte opaziti/neĀte postojati stvarna potreba- ostaje potreba za igrom i nagoveĀtaj ljubavi. Makar od svega ostala samo senka.

U ovoj prvoj knjizi pesnik traga za sopstvenim izrazom i nalazi ga negde u ruĀenju oĀekivanog, u eksperimentu sa narodnim iskustvom preuzetim na razne naĀine, u variranju tema i termina iz pozoriĀnog Āivota, u ispitivanju granica dopuĀtenog... Pesnik sam sebi odreĀuje granice, pa one seĀu do Fixija, Los AnĀelesa i nazad, podno Jastrepeca, do carskog grada. I, da, pesnik ne koristi velika slova po pravilu, nego samo ponekad, kad je njemu vaĀno. Da li je svet za njega to poznato globalno selo, pa ga ujednaĀava malim slovima, kao i neke ljude, junake drama, tipske likove? A poezija dopuĀta mnogo? Svaka reĀ koĀta, a ona objavljena ima posebnu cenu, verujemo, zna i ovaj pesnik. Ako ne zna, otkriĀte uskoro.

Ā ipak, nijedan autor nije sam nad belim papirom dok piĀje, iako misli da jeste. Ispred njega, bio toga svestan ili ne, stoji

sve ono proÄ•itano, viÄ'eno, nasleÄ'eno od drugih, i, kroz taj filter prolazi njegov odraz na papiru. Spasoje ide, kroz sopstvenu igru, ponegde i stazom Vaska Pope i to mu je kompliment. Popini elementi ljubavne poezije poreÄ'ani su na Spasojev naÄ•in, taj rebus neko primeti, neko ne. JeziÄ•ke asocijacije primeÄ•uju se lakÄ•je, sluÄ¾e i za razbijanje patetike, obzirom da je ljubavna poezija u pitanju. Ipak, snaÄ¾na, izvorna potreba za iskazivanjem eksplozije oseÄ•anja, ponekad umotana u viÄ•jesmislenu erotsku svilu uprkos ukusu jeftine rakije i sirovoj snazi u opticaju, uvrÄ•uje ovu knjigu u red ljubavne poezije. Uprkos sumnji autora.

Jelena ProtiÄ•-PetronijeviÄ•

Ä Ä Ä Ä Ä Ä Ä Ä Ä Ä Ä Ä Ä Ä Ä Ä Ä

Milanka MilosavljeviÄ•-MilosavljeviÄ•

POZIV NA DNEVNE SNOVE

ili

â€žPRIMANJE I PRERAÄ•IVANJE STVARNOSTI

(Spasoje Ä½. MilovanoviÄ•: SENKA LJUBAVI i pesme poneke, KruÄ•evac, 1971 - 2010)

Rukopisna zbirka poezije nastajale tokom celog pesnikovog Ä¼ivljenja, skoro Ä•etiri decenije, veÄ• u naslovu se odreÄ•uje kao stilski i Ä¼anrovski kontrapunkt, izmeÄ'u romantiÄ•arskog, Ä•ak sentimentalistiÄ•kog zvuÄ•anja sintagme â€žsenka ljubavâ€œ inverzije â€žpesme ponekeâ€œ, koja u pamÄ•tenju Ä•itaoca nalazi Vukove â€žpesme razliÄ•neâ€œ.

Ova igra se nastavlja u posvetama sinovima i uzimanjem oÄ•eve pesme za moto, latentnim parafraziranjem OÄ•enaÄ•i - molitve, stavljanjem na poÄ•etno mesto sin(ov)a, a na drugo oca; kao i u meÄ'unaslovima, uslovno reÄ•eno, ciklusa pesama koji su â€žpoznajmljeniâ€œ iz nauÄ•nog jezika (Umesto metodoloÄ•kog uvoda, SENKA LJUBAVI u socio-kulturoloÄ•kim okolnost SENKA LJUBAVI u sopstvenom kontekstu, O poetici SENKE LJUBAVI, Umesto zakljuÄ•ka) sa istom namerom i efektom kontrasta, ali i persiflaÄ¾e.

Tezu Branka MiljkoviÄ•ta da Ä•te u slobodnom druÄ•tvu â€žpoeziju svi pisatiâ€œ MilovanoviÄ•t proÄ•iruje nudeÄ•ti moguÄ•nos poezije o svemu. Njegov lirski subjekt je neka vrsta ekvilibriste na liniji izmeÄ'u ratioÄ• i emotio zone Ä•ovekovog biÄ•ta i, uglavnom, se javlja u prvom licu jednine. GovoreÄ•ti o sebi, najÄ•eÄ•te se obraÄ•ta Ä¼eni koju voli ili Ä¾eli, ali i muÄ•karcu, Ä• kao protivniku. Pojedine pesme u naslovu imaju imena (GospoÄ•a Dafina, Gospodin Ljuba) subjekata koje pesnik apostrofira u svom monologu. Ipak, svest o sebi, kao lirskom subjektu, dominira i u afirmativnom i u negativnom kontekstu: ja sam dobrovoljac ... ja sam cirkuzant; i u naslovu pesme Ja, Spasoje, kroz evoluciju, iliti jao, Spasoje, crni Spasoje je eksplicitno dat taj dualizam.

Pesnik svoj stih gradi voÄ'en sinkopama kolokvijalnog jezika, idiomima koji se nadovezuju jedan na drugi u asocijativnim nizovima, a potiÄ•u iz svih funkcionalnih stilova - od nauÄ•nog do slenga. Kao da je sve ikada Ä•uveno pretoÄ•eno u poeziju: od prenatalnog tepanja do magistrature, a poneÄ•to i iskovano kao: pesmarenje, odnosno; decom zemlju deciti! Mogao bi se Ä•itav reÄ•nik frazeologizma saÄ•initi i metodoloÄ•ki obraditi od arhaizma do vulgarizma.

MilovanoviÄ•te stih je kratak, slobodan, Ä•ak i kad se rimuje, a interpunkcija je izbegnuta. Rima je Ä•esto na granici banalnog, ali se stiÄ•e utisak da je sluÄ•ajna i da pesnik ide za asonancijom i alteracijom, pa usput dobije i rimu. Dakle, efekta eufonije, odnosno blagozvuÄ•nosti, koju postiÄ¾e i kad voli i kad pretili i kad parodira knjiÄ•ko znanje.

David Albahari je u jednom Ä•lanku o muzici, u novogodiÄ•njem broju Politike napisao: â€žNema viÄ•je znanja, sve je samo informacija i jedino Ä•to je vaÄ¾no jeste brzina kojom se ta informacija prenosi.â€œ Senka ljubavi je poetizovana informacija o (sa)znanju koje je Spasoje Ä½. MilovanoviÄ•t sakupljao od 1971. do 2010., a od Ä•itaoca zavisi koliko Ä•te brzo biti preneti, mada u poimanju Poezije faktor brzine ne igra ni noseÄ•tu, ni epizodnu ulogu. Treba Ä•itati.

Milanka MilosavljeviÄ•-MilosavljeviÄ• (prva sa desna)